Przejścia optyczne w cząsteczkach

Podziękowania za pomoc w przygotowaniu zajęć: Prof. dr hab. Paweł Kowalczyk Prof. dr hab. Dariusz Wasik

Uniwersytet Warszawski

2011

Przybliżenie Borna Oppenheimera

Max Born (1882-1970)

Jacob R. Oppenheimer (1904-1967)

Powtórzenie

Cząsteczki

Przybliżenia

$[\hat{T}_N + E_{el}^n(\vec{R})]\chi^n(\vec{R}) = E\chi^n(\vec{R})$

Ostatecznie więc ruch jąder odbywa się w potencjale wyznaczonym przez energię stanu elektronowego i dlatego mówi się zwykle, że zależność $E_{el}^{n}(R)$ wyznacza **powierzchnię energii potencjalnej**.

Przybliżenie Borna-Oppenheimera nie jest spełnione gdy powierzchnie energii potencjalnej dwóch stanów elektronowych zbliżają się.

Cząsteczki

Przybliżenia

$$[\hat{T}_N + E_{el}^n(\vec{R})]\chi^n(\vec{R}) = E\chi^n(\vec{R})$$

Energia kinetyczna drgań (oscylacji) i rotacji (obrotów) separują się, ponieważ zakładamy "małe" drgania i powolne obroty.

$$[\hat{T}_{osc} + \hat{T}_{rot} + \Delta E_{el}(\vec{R})]\chi(\vec{R}) = E_N \chi(\vec{R})$$

Operatory działają na różne współrzędne: możemy rozdzielić zmienne.

$$\chi(\vec{R}) = \chi_{osc} (R) \chi_{rot} (\theta, \varphi)$$
$$E_N = E_{osc} + E_{rot}$$
$$\Psi = \Psi_{el} \chi_{osc} \chi_{rot}$$

$$E = E_{el} + E_{osc} + E_{rot}$$

Przykład: cząsteczka HF

$F: (1s)^2(2s)^2(2p)^5$

- 1. Zbliżone wartości energii mają orbital 2p dla fluoru oraz 1s dla wodoru.
- 2. Tylko orbital $2p_z$ daje różną całkę nakrywania z orbitalem 1s (orbital wiążący σ).
- 3. 2 elektrony fluoru z orbitalu $2p_x$ i 2 elektrony z orbitalu $2p_y$ nie uczestniczą w wiązaniu cząsteczki HF i są nazywane **wolnymi parami elektronowymi**.
- 4. Podobnie 1*s* i 2*s* fluoru nie tworzą wiązania z elektronem 1*s* wodoru ze względu na dużą różnicę energii.
- 5. Stan podstawowy: ${}^{1}\Sigma^{+}$

P. Kowalczyk

http://sparkcharts.sparknotes.com/chemistry/organicchemistry1/section2.php

Hybrydyzacja i całki przykrycia

Hybrydyzacja sp i całki przykrycia

Hybrydyzacja sp² i całki przykrycia

Kąty między wiązaniami wodoru wynoszą 120°. Hybrydyzacja sp²

$$h_{1} = \frac{1}{\sqrt{3}} s - \frac{1}{\sqrt{2}} p_{x} - \frac{1}{\sqrt{6}} p_{z}$$
$$h_{2} = \frac{1}{\sqrt{3}} s + \frac{1}{\sqrt{2}} p_{x} - \frac{1}{\sqrt{6}} p_{z}$$
$$h_{3} = \frac{1}{\sqrt{3}} s + \frac{2}{\sqrt{6}} p_{z}$$

Etylen C₂H₄

P. Kowalczyk

Hybrydyzacja sp³ i całki przykrycia

Kąty między wiązaniami wodoru wynoszą 109,5°. Hybrydyzacja sp³

$$h_{1} = \frac{1}{2}(s + p_{x} + p_{y} + p_{z})$$

$$h_{2} = \frac{1}{2}(s + p_{x} - p_{y} - p_{z})$$

$$h_{3} = \frac{1}{2}(s - p_{x} + p_{y} - p_{z})$$

$$h_{4} = \frac{1}{2}(s - p_{x} - p_{y} + p_{z})$$

(-1, -1, 1) z (1, 1, 1) V (-1, 1, -1) (1,-1,-1)

Metan CH₄

P. Kowalczyk

Hybrydyzacja i całki przykrycia

Kąty między wiązaniami wodoru wynoszą 109,5°. Hybrydyzacja sp³

$$h_{1} = \frac{1}{2}(s + p_{x} + p_{y} + p_{z})$$

$$h_{2} = \frac{1}{2}(s + p_{x} - p_{y} - p_{z})$$

$$h_{3} = \frac{1}{2}(s - p_{x} + p_{y} - p_{z})$$

$$h_{4} = \frac{1}{2}(s - p_{x} - p_{y} + p_{z})$$

Hybrydyzacja i całki przykrycia

Kąty między wiązaniami wodoru wynoszą 109,5°. Hybrydyzacja sp³

$$h_{1} = \frac{1}{2}(s + p_{x} + p_{y} + p_{z})$$

$$h_{2} = \frac{1}{2}(s + p_{x} - p_{y} - p_{z})$$

$$h_{3} = \frac{1}{2}(s - p_{x} + p_{y} - p_{z})$$

$$h_{4} = \frac{1}{2}(s - p_{x} - p_{y} + p_{z})$$

http://sparkcharts.sparknotes.com/chemistry/organicchemistry1/section2.php

Hybrydyzacja i całki przykrycia

A summary of hybrid orbitals, valence bond theory, VSEPR, resonance structures, and octet rule.

Linear	Trigonal planar	Tetrahedral	Trigonal bipyramidal	Octahedral	
sp	sp^2	sp ³	dsp ³	d^2sp^3	
BeH2 BeF2 CO2 HCN HC°CH	BH3 BF3 CH2O (>C=O) >C=C< CO3 ²⁻ benzene graphite fullerenes	CH4 CF4 CCl4 CH3Cl NH4 ⁺ :NH3 :PF3 :SOF2 ::OH2	PF5 PCl5 PFCl4 :SF4 :TeF4 ::ClF3 ::BrF3 :::XeF2 :::I3	SF6 IOF5 PF6 ⁻ SiF6 ²⁻ :BrF5 :IF5 ::XeF4	
	•NO2 N3 ⁻ :OO2 (O3) S :SO2 SO3	::SF ₂ SiO4 ⁴⁻ PO4 ³⁻ SO4 ²⁻ ClO4 ⁻	(:::I I2 ⁻) :::ICl2 ⁻		
 a lone odd electron 		: a lone ele	: a lone electron pair		

Cząsteczka benzenu

Wiązania σ (sp^2) są "zlokalizowane" i tworzą sztywny szkielet, natomiast elektrony tworzące wiązania π są zdelokalizowane.

$$\Psi_k = \frac{1}{\sqrt{6}} \sum_{n=1}^{6} e^{(2\pi i/6)kn} p_{z,n}$$

$$E_k = \alpha + 2\beta \cos(2\pi k/6)$$

k = 0, ±1, ±2, 3

Funkcje falowe tej postaci pokazują, że sześć orbitali atomowych $2p_z$ daje równoprawny wkład do wszystkich orbitali molekularnych.

Funkcje te odpowiadają falom biegnącym wokół pierścienia atomów węgla, w przeciwnych kierunkach dla dodatnich i ujemnych wartości k

Wiązanie rezonansowe

Line fit 876pm

dr Jacek Szczytko Michał Kluz Izabela Rytarowska

Nanorurki

Nanorurki można sobie wyobrazić jako warstwy atomów węgla (takie jak w graficie), które zostały zrolowane.

Orientacja jest zdefiniowana przez wektor chiralny (n,m) $c_h = n a + m b$

Rozróżniamy orientacje:

- Armchair
- Zig-zag
- Chiral

Ogród Zoologiczny nanorurek

Single Wall Nanotube (Zig-Zag Type) Uprolling a Graphene (Zig-Zag Type)

Single Wall Nanotube (Arm-Chair Type)

Uprolling a Graphene (Arm-Chair Type) Single Wall Nanotube (Chiral Type)

				and the second		
			A CALL AND A	N C 7 M	Contract of the	a the second
				Contraction Con-		
	and the second second	10 A				
	and the local section of	- 10 C 2 C 2	The State of the	The second second		
	the second s		ALC: NOTE: N	and the second se	10 Mar 19 10 Mar 19	10 Mar 10 Mar 10
				100 Aug		
		No. of Lot of Lo		10 C 10 C	And the Second	- 2010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010 - 1010
		The second		Coll. NO.		
	ALC: NO DE LA COMPANY					
	100 C 10 C 10 C 10 C		100 C 100 C 100 C	1976 B. 1977	12 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C	
	ALC: NOT THE REPORT OF	11 N N N N N N	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	100 C 100	100 B 10 B 10	- 60° 9° 9° 9° 9
	the second s	100 C 100 C 100 C	1 Sec. 8 1 Sec. 1	20 ALC: NO.	2 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C	
		10 C 10 C 10 C	ALC: NOT ON THE	10 M 10 M		10 C 10 C 10 C
ini 244 254 253 253 253					10 Mar 10 Mar 10	
			10 To 10	10 C 10 C	the set of the	- 60° 0° 0° 0° 0
anna shika sana sana kusa dool			A CONTRACTOR OF A CONTRACTOR A	March 199	1.0.0	
BROW SALVE SALLY STATE FALLY MALLA		Contract of the	Sec. 2 and a second second			100 C 100 C 100 C
and the second	ALC: N DESCRIPTION OF	100 Barton 100	Sec. 2 Million	100 m 100	1 N N 19	
		10 Sec. 2 Sec.	1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C	1979 C. 1979	A CONTRACTOR OF A CONTRACTOR A	1997 B. 1997 B. 1998

 $\phi = 0.246 (n^2 + nm + m^2)^{1/2} / \pi (nm)$

www.surf.nuqe.nagoya-u.ac.jp/nanotubes/omake/nanotubes/nanotubes.html

- 1. Najsilniejsze u najbardziej giętkie wiązanie molekularne (wiązanie kowalencyjne C-C)
- 2. Moduł Younga ponad 1TPa (w porównaniu do 70 GPa dla Al, 700 GPa dla włókien węglowych)
- 3. Odporność na rozciąganie 45 GPa (najbardziej odporna stal pęka przy 2GPa)
- 4. Stosunek wytrzymałości do wagi 500 większy niż Al, podobnie dla stali i tytanu. Jeden rząd wielkości więcej niż dla grafitu / żywic epoxy
- 5. Maksymalne naprężenia ok. 10% większe niż dla znanych materiałów
- 6. Przewodnictwo cieplne ok. 3000 W/mK wzdłuż osi (i małe w poprzek)
- 7. Przewodność elektryczna 1.000.000 większa niż Cu!

Single – twist

Single – bend

Single – compress

Multi – twist

Multi – bend

Multi – compress

American Scientist

JULY-AUGUST 1997

ZINE OF SIGMA XI, THE SCIENTIFIC RESEARCH SOCIETY

Winda do nieba

Winda do nieba

http://www.spaceelevator.com/

Winda do nieba

LETTERS

Ultralong single-wall carbon nanotubes

L. X. ZHENG¹, M. J. O'CONNELL¹, S. K. DOORN¹, X. Z. LIAO¹, Y. H. ZHAO¹, E. A. AKHADOV¹, M. A. HOFFBAUER¹, B. J. ROOP¹, Q. X. JIA¹, R. C. DYE¹, D. E. PETERSON¹, S. M. HUANG², J. LI¹² AND Y. T. ZHU^{1*} ¹Los Alamos National Laboratory, Los Alamos, New Mexico 87545, USA

²CLOS ANALTICIS NATIONAL LABORATORY, LOS ANALTICS, NEW MEXICO 87 945, USA ²Chemistry Department, Duke University, Durham, North Carolina 27708, USA *e-mail: yzhu@lanl.gov

nature materials | VOL 3 | OCTOBER 2004 | www.nature.com/naturematerials

http://www.uc.edu/news/NR.asp?id=5700

Fullereny

Buckminster Fuller pour un exposition en 1967 à Montréal

Roztwory w toluenie

C_{60} kryształy fcc

C₆₀ kryształy złożone

Paweł Tomasz Pęczkowski

C₆₀ kryształy złożone

Nadprzewodnictwo K₃C₆₀

X.D. Xiang, J.G. Hou, et al. Nature 361, 54, 1993

<u>Benzen + C₆₀</u>

Za wolno

Za szybko

http://www.ipt.arc.nasa.gov

Benzen + CN

Za wolno

W sam raz

Gear Rotation in a Vacuum 200 rot/ns

Powered Sharf

http://www.ipt.arc.nasa.gov

Gear Rotation at RT 50/70/100 rot/ns

Gear Rotation at RT 50 rot/ns

Too fast > 100 rot/ns

http://www.ipt.arc.nasa.gov

Large Gear Drives Small Gear

Gear and Shaft Operation

Powered Gear

Rotation of Gears with Two Off-line Rows of Teeth

Zbyt szybko

Long Gear Rotation at Room Temperature

Rotating

Negatively Curved Graphitic Sheet Model of Amorphous Carbon

FIG. 1. Views of two new crystalline schwarzites. Each has 216 carbon atoms per primitive unit cell with 80 six-membered rings (blue) and 24 seven-membered rings (orange). The structure in (a) lies on a P minimal surface in a cubic cell 15.7 Å on a side. The structure in (b) lies on a D minimal surface in an fcc cell whose cubic lattice constant is 24.6 Å.

genus 12 per fcc supercell. The structure has 1248 carbons arranged into 38 five-membered rings (yellow), 394 six-membered rings (blue), 155 seven-membered rings (orange), 12 eightmembered rings (green), and 1 nine-sided ring (pink). Slower annealing produces a structure with many fewer five-membered rings. The cubic unit cell (4 times the volume of the fcc cell shown) is 42.9 Å on a side. Modern Physics Letters B, Vol. 9, No. 22 (1995) 1461-1470 © World Scientific Publishing Company

Szwarcyty

QK, Nr 2

IMAGE ANALYSIS OF A NEGATIVELY CURVED GRAPHITIC SHEET MODEL FOR AMORPHOUS CARBON

L. A. BURSILL AND LAURE N. BOURGEOIS School of Physics, The University of Melbourne, Parkville, Vic. 3052 Australia

Received 4 September 1995

Fig. 2. Random schwartzite model of a surface of genus 12; the volume shown has the shape of a primitive f.c.c cell.

Magnetism in All-Carbon Nanostructures with Negative Gaussian Curvature

Noejung Park,^{1,2} Mina Yoon,³ Savas Berber,³ Jisoon Ihm,^{4,2} Eiji Osawa,⁵ and David Tománek^{3,*}

¹Research Organization for Information Science and Technology, 2-2-54 Naka-Meguro, Meguro-ku, Tokyo 153-0061, Japan ²Center for Nanotube and Nanostructured Composites, Sungkyunkwan University, Suwon, 440-746, Korea ³Department of Physics and Astronomy, Michigan State University, East Lansing, Michigan 48824-2320, USA ⁴School of Physics, Seoul National University, Seoul 151-742, Korea ⁵NanoCarbon Research Institute Limited, Chosei-mura, Chosei-gun, Chiba 2994395, Japan (Received 8 July 2003; published 5 December 2003)

FIG. 3 (color online). (a) Charge density associated with the four unpaired spins, which are unrelated to the edge states in an sp^2 terminated tetrapod. (b) The wave function of a spinpolarized edge state in an sp^2 terminated (9, 0) nanotube. We use color shading to represent the phase of the wave function.

Cząsteczki

Cząsteczka benzenu

Wiązania σ (sp^2) są "zlokalizowane" i tworzą sztywny szkielet, natomiast elektrony tworzące wiązania π są zdelokalizowane.

$$\Psi_k = \frac{1}{\sqrt{6}} \sum_{n=1}^{6} e^{(2\pi i/6)kn} p_{z,n}$$

$$E_k = \alpha + 2\beta \cos(2\pi k/6)$$

k = 0, ±1, ±2, 3

Funkcje falowe tej postaci pokazują, że sześć orbitali atomowych $2p_z$ daje równoprawny wkład do wszystkich orbitali molekularnych.

Funkcje te odpowiadają falom biegnącym wokół pierścienia atomów węgla, w przeciwnych kierunkach dla dodatnich i ujemnych wartości k

Cząsteczki

Cząsteczki polimerów

Wiązania σ (sp^2) są "zlokalizowane" i tworzą sztywny szkielet, natomiast elektrony tworzące wiązania π są zdelokalizowane.

$$\Psi_k = \frac{1}{\sqrt{N}} \sum_{n=1}^N e^{(2\pi i/N)kn} p_{z,n}$$

$$E_k = \alpha + 2\beta \cos(2\pi k / N)$$

W polimerach sekwencje –C=C-C=C-C=C-... to także wiązania rezonansowe – elektrony są zdelokalizowane.

Polimery

P. Kowalczyk

Self-assembled monolayer organic field-effect transistors

Jan Hendrik Schön, Hong Meng & Zhenan Bao

Bell Laboratories, Lucent Technologies, Mountain Avenue, Murray Hill, New Jersey 07974, USA

Figure 2 Transistor characteristics of a 4,4'-biphenyldithiol (molecule 2) SAMFET at room temperature. The inset shows the transfer characteristics, that is, drain current at $V_{\rm d} = -1$ V as a function of $V_{\rm o}$.

Figure 3 Transistor characteristics of molecule 6 SAMFET at room temperature. The inset shows the characteristics on a logarithmic scale. For $V_a = 0V$, more or less linear and symmetric I-V characteristics are observed.

Figure 1 Structure of the investigated molecules and transistors. a, Molecular structure of the investigated materials; b, SAMFET structure: a highly doped Si-substrate is used as the gate electrode, a thermally grown SiO2 layer acts as gate insulator, the gold source electrode is deposited by thermal evaporation, the active semiconducting material is a self-assembled monolayer (SAM) of one of the six molecules (1-6), and the drain contact is defined by shallow-angle shadow evaporation of gold. The active region of the device is magnified.

Nanoprzełączniki Report of the investigation committee on the possibility of scientific Misconduct in the work of hendrik schön and coauthors

http://www.lucent.com/news_events/pdf/researchreview.pdf
September 2002

Self-assembled monolayer organic field-effect transistors

Jan Hendrik Schön, Hong Meng & Zhenan Bao

Nature 413, 713-716 (2001); correction Nature 414, 470 (2001).

This manuscript was, in part, the subject of an independent investigation¹ conducted at the behest of Bell Laboratories, Lucent Technologies. The independent committee reviewed concerns related to the validity of data associated with the device measurements described in the paper. As a result of the committee's findings, we are issuing a retraction of the paper. We note nevertheless that this paper may also contain some legitimate ideas and contributions.

Figure 3. Original plotting data from Figure 1 and Figure 2 (extracted from an electronic draft), replotted to illustrate that the data present in both are exactly the same, after dividing the latter by 2. All but a few of the solid symbols are within the open symbols, and agree with each other to five significant figures, although they represent distinct data sets.

Beasley, M. R., Datta, S., Kogelnik, H., Kroemer, H. & Monroe, D. Report of the Investigation Committee on the Possibility of Scientific Misconduct in the Work of Hendrik Schön and Coauthors. (http://publish.aps.org/reports/) (doi:10.1103/aps.reports.lucent) (Lucent Technologies/American Physical Society, September 2002).

State-of-the-Art: Electronic Circuits

Kees Hummelen - University of Groningen

3-terminal junctions: 'Tour' wires^[1]

M.A. Ratner et. al.^[2] "...failure to measure transport when built on meta-positions..."

≥4-terminal: junctions ... no examples
I logic elements, AND-gate:

 $A \bullet \bigcirc = \bigcirc_{CN} \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} = \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} \bigcirc_{CH_3}^{CH_3} \bigcirc_{V_4}^{CH_3} \odot_{V_4}^{CH_3} \bigcirc_{V_4}^{CH_3} \odot_{V_4}^{CH_3} \odot_{V_4}$

"...molecules remain based on 3-branch molecules..."

[1] J.Am.Chem.Soc., 1998, <u>120</u>, 8486. [2] Ann. NY. Acad. Sci., 2002, <u>960</u>, 153.

7

[3] Chem. Phys. Lett., 2003, <u>367</u>, 662.

Vol 440|16 March 2006|doi:10.1038/nature04586

Folding DNA to create nanoscale shapes and patterns ¹ ² ¹ ²

Paul W. K. Rothemund¹

nature

nature nanotechnology

LETTERS

PUBLISHED ONLINE: 16 AUGUST 2009 | DOI: 10.1038/NNANO.2009.220

Placement and orientation of individual DNA shapes on lithographically patterned surfaces

Ryan J. Kershner^{1†}, Luisa D. Bozano¹, Christine M. Micheel^{1†}, Albert M. Hung^{1†}, Ann R. Fornof^{1†}, Jennifer N. Cha^{1†}, Charles T. Rettner¹, Marco Bersani^{1†}, Jane Frommer¹, Paul W. K. Rothemund^{2*} and Gregory M. Wallraff^{1*}

¹IBM Almaden Research Center, San Jose, California 95120, USA,

Figure 1 | The problem of random DNA nanostructure deposition and a lithographic scheme for addressing it. a, Synthetic scheme for DNA origami triangles (left) and atomic force microscopy height image (right) showing random deposition on mica. The triangles' edges are ~127 nm; scale bar, 100 nm. b, Fabrication of DNA origami binding sites. The inset highlights differentiation of the background and features (background/features) for the trimethylsilyl (TMS) monolayer and diamond-like carbon (DLC) films. Silanol groups occur in oxidized areas of the TMS monolayers. Features etched into the ~10-nm DLC template layer are 0.5-1.5 nm deep. No silicon is exposed; such surfaces have DLC features on a DLC background, and so we refer to them as 'DLC/DLC'.

LETTERS

nature nanotechnology

PUBLISHED ONLINE: 16 AUGUST 2009 | DOI: 10.1038/NNANO.2009.220

Placement and orientation of individual DNA shapes on lithographically patterned surfaces

Ryan J. Kershner^{1†}, Luisa D. Bozano¹, Christine M. Micheel^{1†}, Albert M. Hung^{1†}, Ann R. Fornof^{1†}, Jennifer N. Cha^{1†}, Charles T. Rettner¹, Marco Bersani^{1†}, Jane Frommer¹, Paul W. K. Rothemund^{2*} and Gregory M. Wallraff^{1*}

¹IBM Almaden Research Center, San Jose, California 95120, USA, ²Department of Bioengineering, Computer Science, and Computation & Neural Systems, California Institute of Technology, Pasadena, California 91125, USA; ¹Present address: University of Wisconsin, Madison, Wisconsin 53706, USA (R.J.K); The National Academies, Washington DC 20001, USA (C.M.M.); Department of Nanoengineering, University of California, San Diego, California 92093, USA (A.M.H., J.N.C.); Center for Nanoscience, Ludwig-Maximilians Universität, 80799 Munich, Germany (A.R.F.); Dipartimento di Fisica, Università di Padova, I-35131 Padova, Italy (M.B.). *e-mail: pwkr@dna.caltech.edu; gmwall@almaden.ibm.com

Figure 4 | Placement of triangles onto a variety of shapes.

a, Scheme showing how one, two, three, four or six DNA triangles are expected to bind sites with the shape of a unit triangle, rhombus, trapezoid, double-sized triangle and hexagon. **b**, AFM of results on DLC/DLC; unit triangle is ~120 nm. Yellow outlines highlight examples with well-oriented triangles. Inset: Scanning electron micrograph of Au/Cr islands on Si created by liftoff using a similar electron-beam pattern. These liftoff-generated patterns are used to calibrate the electron-beam dose (i) to optimize the sharpness of shapes and (ii) to ensure complete resist removal (if incomplete, islands do not adhere). Scale bar, 1 μ m.

Od cząsteczki do ciała stałego

14.46 Tworzenie się pasma z N orbitali molekularnych w wyniku sukcesywnego przyłączania N atomów w układzie liniowym. Zwróć uwagę, że dla $N \rightarrow \infty$ szerokość pasma jest skończona i, chociaż pozornie jest ono ciągłe, w rzeczywistości składa się z N różnych orbitali

P. Atkins

Czy dwa półprzewodniki dadzą cały przewodnik?

• Co to jest izolator, półprzewodnik, przewodnik?

Dr hab. Darek Wasik

Czy dwa półprzewodniki dadzą cały przewodnik?

• Co to jest izolator, półprzewodnik, przewodnik?

Od cząsteczki do ciała stałego

14.47 W wyniku nakładania się orbitali s powstaje pasmo s, a nakładanie się orbitali p prowadzi do powstania pasma p. W przedstawionym tutaj przypadku poziomy orbitali s i p atomów są tak bardzo oddalone, że między pasmami tworzy się przerwa. W wielu przypadkach odległość ta jest mniejsza i pasma się nakładają

P. Atkins

Cząsteczki

Przybliżenie Borna Oppenheimera

Max Born (1882-1970)

Jacob R. Oppenheimer (1904-1967)

Powtórzenie

Cząsteczki

Przybliżenia

$[\hat{T}_N + E_{el}^n(\vec{R})]\chi^n(\vec{R}) = E\chi^n(\vec{R})$

Ostatecznie więc ruch jąder odbywa się w potencjale wyznaczonym przez energię stanu elektronowego i dlatego mówi się zwykle, że zależność $E_{el}^{n}(R)$ wyznacza **powierzchnię energii potencjalnej**.

Przybliżenie Borna-Oppenheimera nie jest spełnione gdy powierzchnie energii potencjalnej dwóch stanów elektronowych zbliżają się.

Cząsteczki

Przybliżenia

$$[\hat{T}_N + E_{el}^n(\vec{R})]\chi^n(\vec{R}) = E\chi^n(\vec{R})$$

Energia kinetyczna drgań (oscylacji) i rotacji (obrotów) separują się, ponieważ zakładamy "małe" drgania i powolne obroty.

$$[\hat{T}_{osc} + \hat{T}_{rot} + \Delta E_{el}(\vec{R})]\chi(\vec{R}) = E_N \chi(\vec{R})$$

Operatory działają na różne współrzędne: możemy rozdzielić zmienne.

$$\chi(\vec{R}) = \chi_{osc} (R) \chi_{rot} (\theta, \varphi)$$
$$E_N = E_{osc} + E_{rot}$$
$$\Psi = \Psi_{el} \chi_{osc} \chi_{rot}$$

$$E = E_{el} + E_{osc} + E_{rot}$$

Cząsteczki

Przybliżenia

Cząsteczka dwuatomowa w układzie środka masy:

$$\begin{bmatrix} -\frac{\hbar^2}{2\mu} \nabla_R^2 + E_{el}^n(R) \end{bmatrix} \chi^n(\vec{R}) = E\chi^n(\vec{R}) \\ -\frac{\hbar^2}{2\mu R^2} \frac{\partial}{\partial R} \left(R^2 \frac{\partial}{\partial R} \right) + \frac{\hat{L}^2}{2\mu R^2} + E_{el}^n(R) \end{bmatrix} \chi^n(\vec{R}) = E\chi^n(\vec{R})$$

Operatory działają na różne współrzędne, możemy rozdzielić zmienne.

$$\chi^{n}(\vec{R}) = \frac{1}{R} \chi^{n}_{osc}(R) \chi^{n}_{rot}(\theta, \varphi)$$

Radialne $-\frac{\hbar^{2}}{2\mu} \frac{d^{2} \chi^{n}_{osc}}{dR^{2}} + \left(E^{n}_{el}(R) + \frac{\lambda}{2\mu R^{2}}\right) \chi^{n}_{osc} = E \chi^{n}_{osc}$

Kątowe
$$\hat{L}^2 \chi_{rot}^n = \lambda \chi_{rot}^n$$

Widma rotacyjne

Rotacja

Cząsteczka dwuatomowa w układzie środka masy:

 $\hat{L}^{2} \chi_{rot}^{n} = \lambda \chi_{rot}^{n}$ $\chi_{rot}^{n} = \chi_{rot}^{n}(\theta, \varphi) = Y_{JM}(\theta, \varphi) \qquad J=0, 1, 2 \dots M = -J, \dots, +J$

Operatory działają na różne współrzędne, możemy rozdzielić zmienne.

$$\lambda = \hbar^2 J (J+1)$$
$$E_{rot}^J = \frac{\hbar^2 J (J+1)}{2\mu R^2} = \frac{\hbar^2 J (J+1)}{2I}$$

I – moment bezwładności jąder względem osi przechodzącej przez środek masy i prostopadłej do osi cząsteczki

Widma rotacyjne

Przybliżenie sztywnego rotatora Przejścia optyczne:

Cząsteczka musi być polarna, tj. musi mieć trwały moment dipolowy.

Homojądrowe cząsteczki dwuatomowe oraz symetryczne cząsteczki liniowe, np. CO₂ są nieaktywne.

Aktywne są cząsteczki heterojądrowe oraz np. H₂O, OCS

Reguly wyboru: $\Delta J = \pm 1$

Widma rotacyjne

Przybliżenie sztywnego rotatora Przejścia optyczne:

Po uwzględnieniu siły odśrodkowej

Cząsteczka	B (meV)	R ₀ Å
ОН	2,341	0,97
HCI	1,32	1,27
NO	0,211	1,15
СО	0,239	1,13
KBr	0,01	2,94

Widma rotacyjne

Obsadzenie stanów

Widma rotacyjne

P. Atkins

Rotacyjne widma Ramanowskie

Ogólna reguła:

Polaryzowalność cząsteczki musi być anizotropowa.

Dla rotatorów liniowych oznacza to: $\Delta J = 0, \pm 2$

16.27 Poziomy energii rotacyjnej rotatora liniowego oraz przejścia dozwolone przez ramanowską regułę wyboru $\Delta J = \pm 2$. Pokazano także typową postać rotacyjnego widma ramanowskiego

Powtórzenie

Stany elektronowe

Opis stanów elektronowych

Energia elektronowa zależy silnie od odległości między jądrami.

- E(R) zwykle w postaci numerycznej.
- Przybliżenia potencjał Morse'a Np. Lit

$$V(R) = D_e \left[1 - e^{-\alpha (r - r_0)} \right]^2 + V(r_0)$$

Przybliżenia – potencjał Lenarda-Jonesa

$$V(R) = 4\varepsilon \left[\left(\frac{\sigma}{r}\right)^{12} - \left(\frac{\sigma}{r}\right)^{6} \right] + V$$

P. Kowalczyk

Powtórzenie

Stany elektronowe

Opis stanów elektronowych

Energia elektronowa zależy silnie od odległości między jądrami.

Wikipedia

Energia elektronowa a rotacja cząsteczki

$$\left[-\frac{\hbar^{2}}{2\mu}\frac{d^{2}}{dR^{2}}+E_{el}^{n}(R)+\frac{\hbar^{2}J(J+1)}{2\mu R^{2}}\right]\chi_{osc}^{n\nu J}=E\chi_{osc}^{n\nu J}$$

$$V_{ef}(R) = E_{el}^{n}(R) + \frac{\hbar^{2}J(J+1)}{2\mu R^{2}}$$

Energia elektronowa zależy **NIE TYLKO** od odległości między jądrami, ale też od tego jak szybko cząsteczka **ROTUJE**.

Przybliżenie harmoniczne

Rozwijamy potencjał wokół położenia równowagi

$$E_{el}^{n}(R) \approx \frac{1}{2} k_{n} (R - R_{e})^{2}$$
Oscylator harmoniczny:

$$\chi_{osc}^{\nu} = N_{\nu} e^{-\frac{x^{2}}{2}} H_{\nu}(x)$$

$$E_{\nu} = \hbar \omega_{e} (\nu + \frac{1}{2}) \quad 10^{2} \cdot 10^{3} \text{cm}^{-1}$$

$$E_{\nu}^{\nu} = \hbar \omega_{e} (\nu + \frac{1}{2}) \quad 10^{2} \cdot 10^{3} \text{cm}^{-1}$$

$$E_{\nu}^{\nu} = h \omega_{e} (\nu + \frac{1}{2}) \quad 10^{2} \cdot 10^{3} \text{cm}^{-1}$$

$$E_{\nu}^{\nu} = h \omega_{e} (\nu + \frac{1}{2}) \quad 10^{2} \cdot 10^{3} \text{cm}^{-1}$$

$$E_{\nu}^{\nu} = h \omega_{e} (\nu + \frac{1}{2}) \quad 10^{2} \cdot 10^{3} \text{cm}^{-1}$$

$$E_{\nu}^{\nu} = h \omega_{e} (\nu + \frac{1}{2}) \quad 10^{2} \cdot 10^{3} \text{cm}^{-1}$$

$$E_{\nu}^{\nu} = h \omega_{e} (\nu + \frac{1}{2}) \quad 10^{2} \cdot 10^{3} \text{cm}^{-1}$$

$$E_{\nu}^{\nu} = h \omega_{e} (\nu + \frac{1}{2}) \quad 10^{2} \cdot 10^{3} \text{cm}^{-1}$$

Przybliżenie harmoniczne

Rozwijamy potencjał wokół położenia równowagi

$$E_{el}^n(R) \approx \frac{1}{2} k_n (R - R_e)^2$$

Oscylator harmoniczny:

$$\chi_{osc}^{\nu} = N_{\nu} e^{-\frac{x^2}{2}} H_{\nu}(x)$$
$$E_{\nu} = \hbar \omega_e (\nu + \frac{1}{2}) \quad 10^2 - 10^3 \text{cm}^{-1}$$

Anharmoniczność:

$$E_{\nu} = \hbar \omega_{e} (\nu + \frac{1}{2}) - \hbar \omega_{e} x_{e} (\nu + \frac{1}{2})^{2}$$

Cząsteczka	Energia hv (eV)
C ₂	0,204
N ₂	0,293
0 ₂	0,196
HCI	0,357
HBr	0,316
HJ	0,491

Przybliżenie harmoniczne

Poziomy energetyczne oscylacyjno-rotacyjne

$$E = E_{el}^n + BJ(J+1) + \hbar \omega_e \left(\nu + \frac{1}{2} \right)$$

$$J = 6$$

$$J = 5$$

$$J = 6$$

$$J = 4$$

$$J = 3$$

$$J = 5$$

$$J = 2$$

$$J = 1$$

$$J = 6$$

$$J = 4$$

$$V = 2$$

$$J = 3$$

$$J = 5$$

$$J = 2$$

$$J = 1$$

$$J = 4$$

$$J = 0$$

$$V = 1$$

$$J = 3$$

$$J = 2$$

$$V = 0$$

Przybliżenie harmoniczne

Poziomy energetyczne oscylacyjno-rotacyjne

Reguła wyboru: $\Delta v = \pm 1$

Z reguły dla przejść oscylacyjno-rotacyjnych: $B_{v'} \approx B_{v''}$

Gałąź R

 $\Delta J = J' - J'' = +1$ $\Delta E = \hbar \omega_e + 2B_{\nu'} + (3B_{\nu'} - B_{\nu''})J'' + (B_{\nu'} - B_{\nu''})J'''^2$

Gałąź Q

$$\Delta J=0$$

$$\Delta E = \hbar \omega_e + (B_{\nu'} - B_{\nu''})J'' + (B_{\nu'} - B_{\nu''})J''^2$$

 $\Delta J = J' - J'' = -1$

Przybliżenie harmoniczne Poziomy energetyczne oscylacyjno-rotacyjne Reguła wyboru: $\Delta v = \pm 1$ Z reguły dla przejść oscylacyjno-rotacyjnych: $B_{v} \approx B_{v}$ Gałąź R Na ćwiczeniach! $\Delta J = J' - J'' = +1$ $\Delta E = \hbar \omega_e + 2B_{\nu'} + (3B_{\nu'} - B_{\mu'})$ 9 8 Gałąź Q $\Delta J = 0$ $B_{\nu''})J''^{2}$ $\Delta E = \hbar \omega_e + (B_{\nu'} -$ 0 11 Gałąź P $\Delta J = J' - J'' = -1$ $\Delta E = \hbar \omega_{e} + (B_{\nu'} + B_{\nu''})J'' + (B_{\nu'} - B_{\nu''})J''^{2}$ P. Kowalczyk częstość

Przybliżenie harmoniczne

Poziomy energetyczne oscylacyjno-rotacyjne

$$E = E_{el}^n + BJ(J+1) + \hbar \omega_e \left(\nu + \frac{1}{2}\right)$$

Widma elektronowe

Zasada Francka-Condona

$$\langle \Psi' | \mu | \Psi'' \rangle = \int \chi_{\nu'} \chi_{\nu''} dR \int \langle M_{el} \rangle \chi'_{rot} \chi''_{rot} d\Omega$$

$$M_{el}(R) = \int {\Psi'}_{el}^* (\vec{r}, \vec{R}) \mu_{el} \Psi''_{el} (\vec{r}, \vec{R}) d\tau_{el}$$

Ponieważ jądra są znacznie cięższe od elektronów, przejścia elektronowe zachodzą znacznie szybciej, niż jądra są w stanie na nie zareagować.

Widma elektronowe

Zasada Francka-Condona

James Franck 1882 – 1964

Edward U. Condon 1902 – 1974

Widma rotacyjne związane są tylko ze zmianą ruchu obrotowego – λ ~ 0.1 – 10 cm (mikrofale)

Widma oscylacyjno-rotacyjne odpowiadają jednocześnie zmianie stanu drgań i rotacji cząsteczki – $\lambda \sim 1 - 100 \mu m$ (podczerwień)

Widma elektronowo-oscylacyjno-rotacyjne związane są ze zmianą stanu chmury elektronowej, której towarzyszy też zmiana oscylacji i rotacji – λ ~ 100 nm – 1 μm (zakres widzialny i nadfioletu)

Fluorescencja i fosforesnecja

Fluorescencja

Zanik natychmiastowy po wyłączeniu promieniowania wzbudzającego (10⁻⁸ – 10⁻⁴ s)

P. Atkins

Fluorescencja i fosforesnecja

Fluorescencja

Emisja spontaniczna, może utrzymywać się przez długi czas (od 10⁻⁴ s do godzin)

